

**Особливості
географічного
положення Африки.
Елементи берегової
лінії. Дослідження та
освоєння**

Материк – це ...

*велика ділянка суходолу,
що з усіх сторін оточена
морями або океанами*

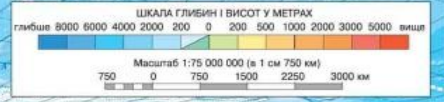
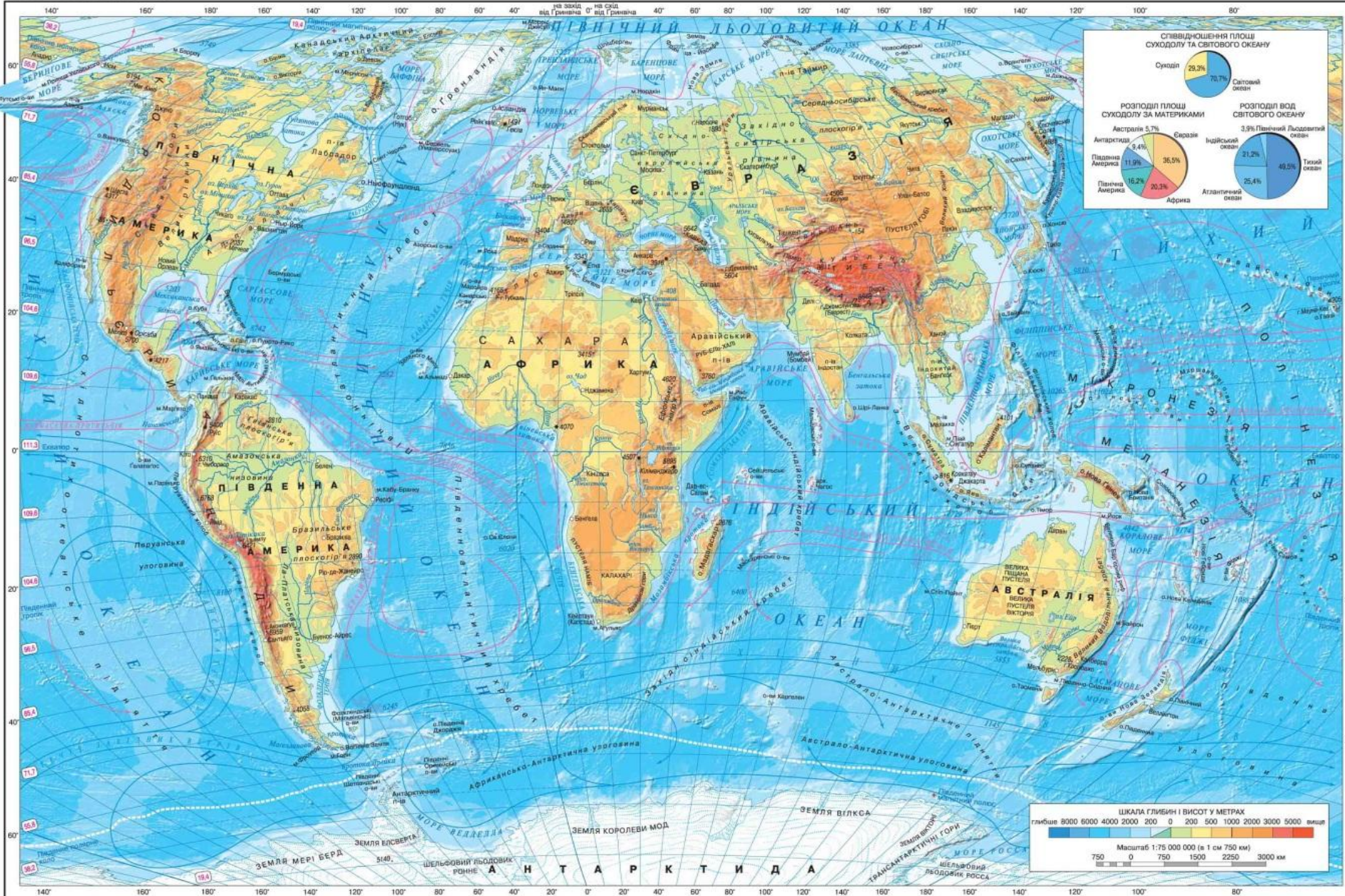
Екватор – це ...

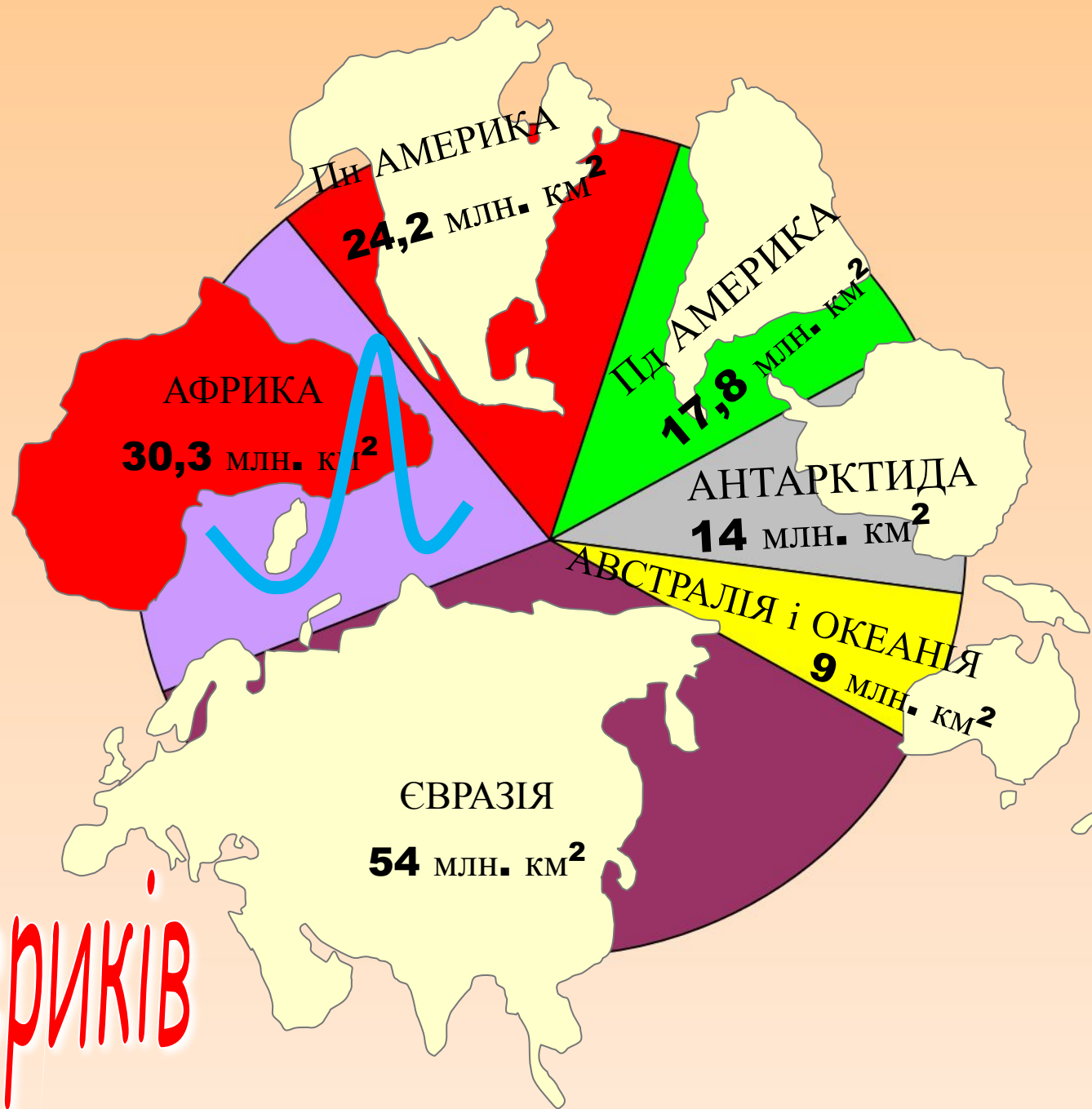
паралель, проведена на однаковій відстані від полюсів; уявна лінія, що ділить земну кулю на дві півкулі – Північну і Південну

Нульовий меридіан –

Церковний меридіан, від якого ведеться відлік інших меридіанів на схід та захід в градусах, з'єднує Північний і Південний полюси

ФІЗИЧНА КАРТА СВІТУ

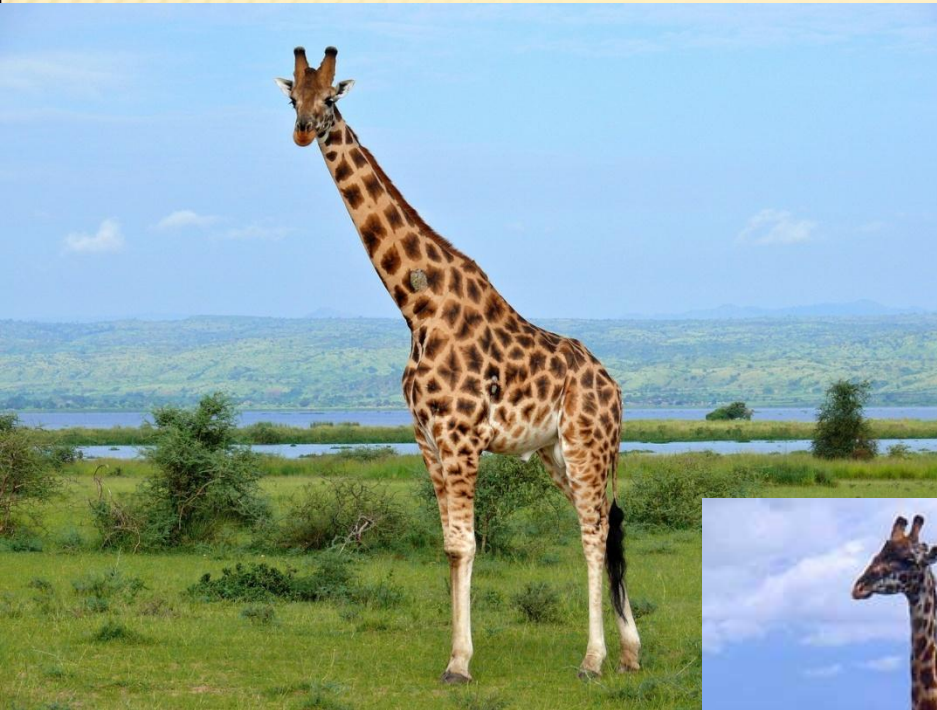

Площі материків

НАЙБІЛЬША ТВАРИНА СУХОДОЛУ – АФРИКАНСЬКИЙ СЛОН

НАЙВИЩА ТВАРИНА СВІТУ – *ЖИРАФА*

ЧЕМПІОН З БІГУ СЕРЕД ТВАРИН – *ГЕПАРД*

НАЙБІЛЬШИЙ НА ЗЕМЛІ ПТАХ – *АФРИКАНСЬКИЙ СТРАУС*

НАЙШВИДША ЗМІЯ – АФРИКАНСЬКА МАМБА

ЛЕЛЕКИ, ЛАСТІВКИ, ЖУРАВЛІ

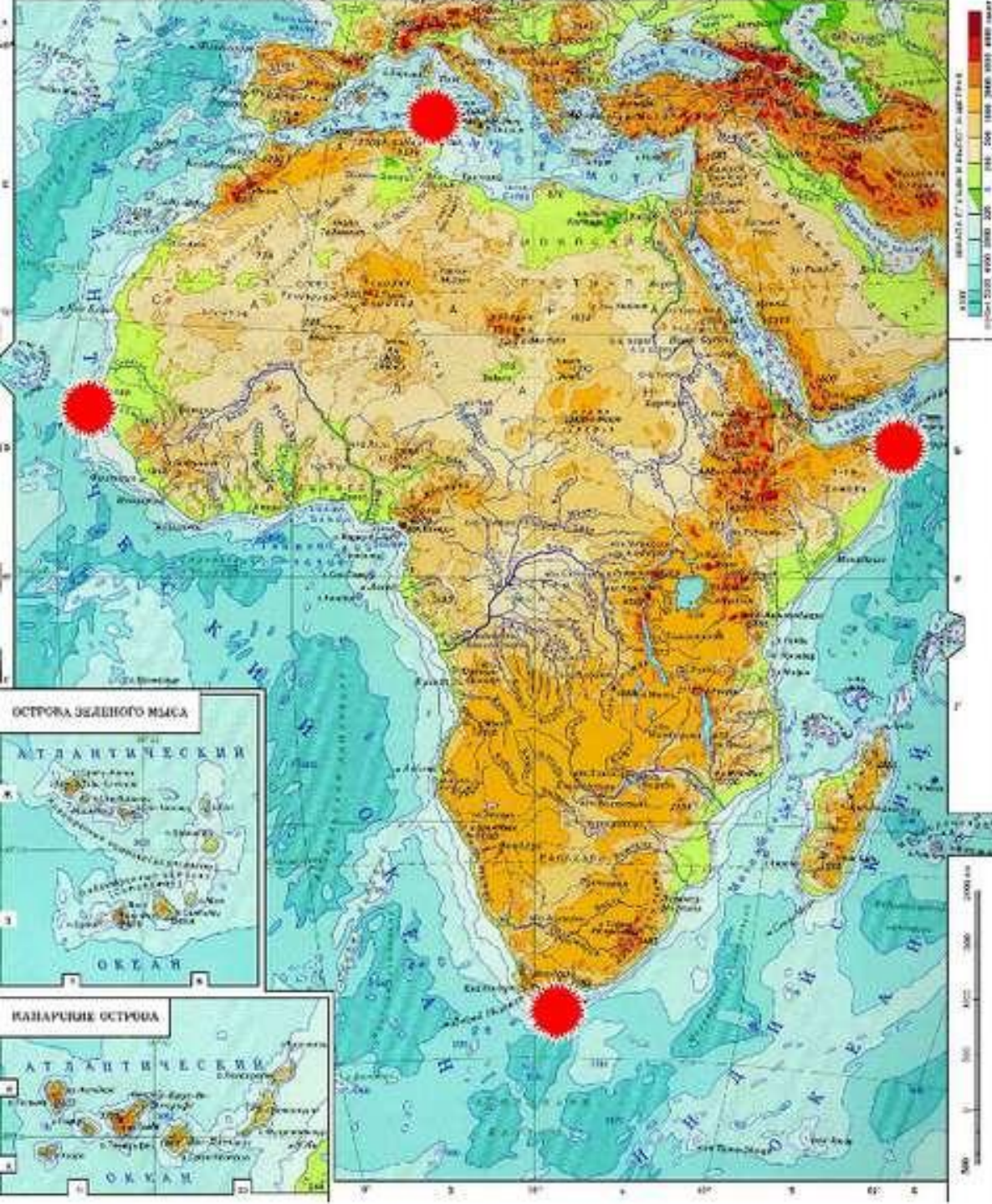
ТИПОВИЙ ПЛАН ВИВЧЕННЯ МАТЕРИКА

- 1. Фізико-географічне положення:** площа материка, його розташування щодо екватора, нульового меридіана, тропіків та полярних кіл, морів і океанів, інших материків; крайні точки; протяжність материка з півночі на південь та із заходу на схід.
- 2. Історія відкриття та дослідження материка.**
- 3. Будова земної кори, рельєф та корисні копалини:** взаємозв'язок між тектонічними структурами, формами рельєфу та закономірності поширення родовищ корисних копалин.
- 4. Клімат:** основні чинники, що впливають на формування клімату материка; в яких кліматичних поясах та областях знаходиться континент і вплив основних типів клімату на розвиток природи та розміщення населення.
- 5. Внутрішні води:** річки, озера, болота, підземні води, льодовики, багаторічна мерзлота.
- 6. Природні зони:** закономірності їх поширення на материку; характеристика кожної природної зони як природного комплексу за планом: географічне положення, основні форми рельєфу; клімат; внутрішні води; ґрунти; рослинність, тваринний світ; екологічні проблеми та охорона природи.
- 7. Населення:** його загальна чисельність; густина та особливості розміщення; расовий та національний склад.

**Фізико-географічне
положення** (від грец. «*фізис*» —
природа) — розміщення
території відносно різноманітних
природних об'єктів: екватора,
нульового меридіана, тропіків та
полярних кіл, морів та океанів,
інших материків.

● Крайні точки

Крайні точки

материка

- *Крайня північна*

точка: м. Рас-

Енгела

- *Крайня південна*

точка: м. Агульяс

(Толковий)

- *Крайня західна*

точка: м. Альмаді

- *Крайня східна*

точка: м. Рас-

Крайня точка	Назва крайньої точки	Географічні координати
Північна	мис Рас – Енгела	37° пн.ш. 10° сх.д.
Південна	мис Агульяс	35° пд.ш. 20° сх.д.
Західна	мис Альмаді	15° пн.ш. 17° зх.д.
Східна	мис Рас – Гафун	11° пн.ш 51° сх.д.

ГІБРАЛТАРСЬКА ПРОТОКА

Гібралтарська протока - протока, що розташована між Європою і Африкою, сполучає Середземне море з атлантичним океаном. Довжина її - 65 км, ширина - від 14 до 44 км, глибина у фарватері - 338 м. На берегах Гібралтарської протоки розташовані так звані «Геркулесові стовпи», які за давньогрецькою легендою, установив Геракл. Гібралтарська протока має велике економічне і стратегічне значення.

ГІБРАЛТАРСЬКА ПРОТОКА

ГІБРАЛТАРСЬКА ПРОТОКА

ЧЕРВОНЕ МОРЕ

Червоне море, як і всі моря, має прозорі води. Проте на глибині спостерігається дивне явище - вода стає червоною, як кров. Це пояснюють поширенням мікроскопічних водоростей. Море тривалий час називали Еритрейським (від грецької *еритрос* — червоний), а потім цю назву переклали буквально - червоне.

ЧЕРВОНЕ МОРЕ

ЧЕРВОНЕ МОРЕ

СУЕЦЬКИЙ КАНАЛ

Суецький канал - судноплавний морський канал у Єгипті, що сполучає Середземне та Червоне море. Офіційно відкритий для судноплавства 17 листопада 1869 року. Це найкоротший водний шлях між портами Атлантичного та Індійського океанів. Він на 8-15 тис. км коротший від шляху навколо Африки. У стародавньому Єгипті близько II тисячоліття до н.е. було споруджено канал, який з'єднував Ніл та Червоне море (так званий канал Фараонів). У період занепаду Стародавнього Єгипту канал занедбали, у римську епоху його називали « річкою Трояна». У 642 році канал відбудували араби, проте в 776 році його засипали. Знову відкрили канал лише в 1869 році. Понад 70% перевезень, що здійснюються каналом сьогодні, становлять нафта і нафтопродукти.

СУЕЦЬКИЙ КАНАЛ

СУЕЦЬКИЙ КАНАЛ

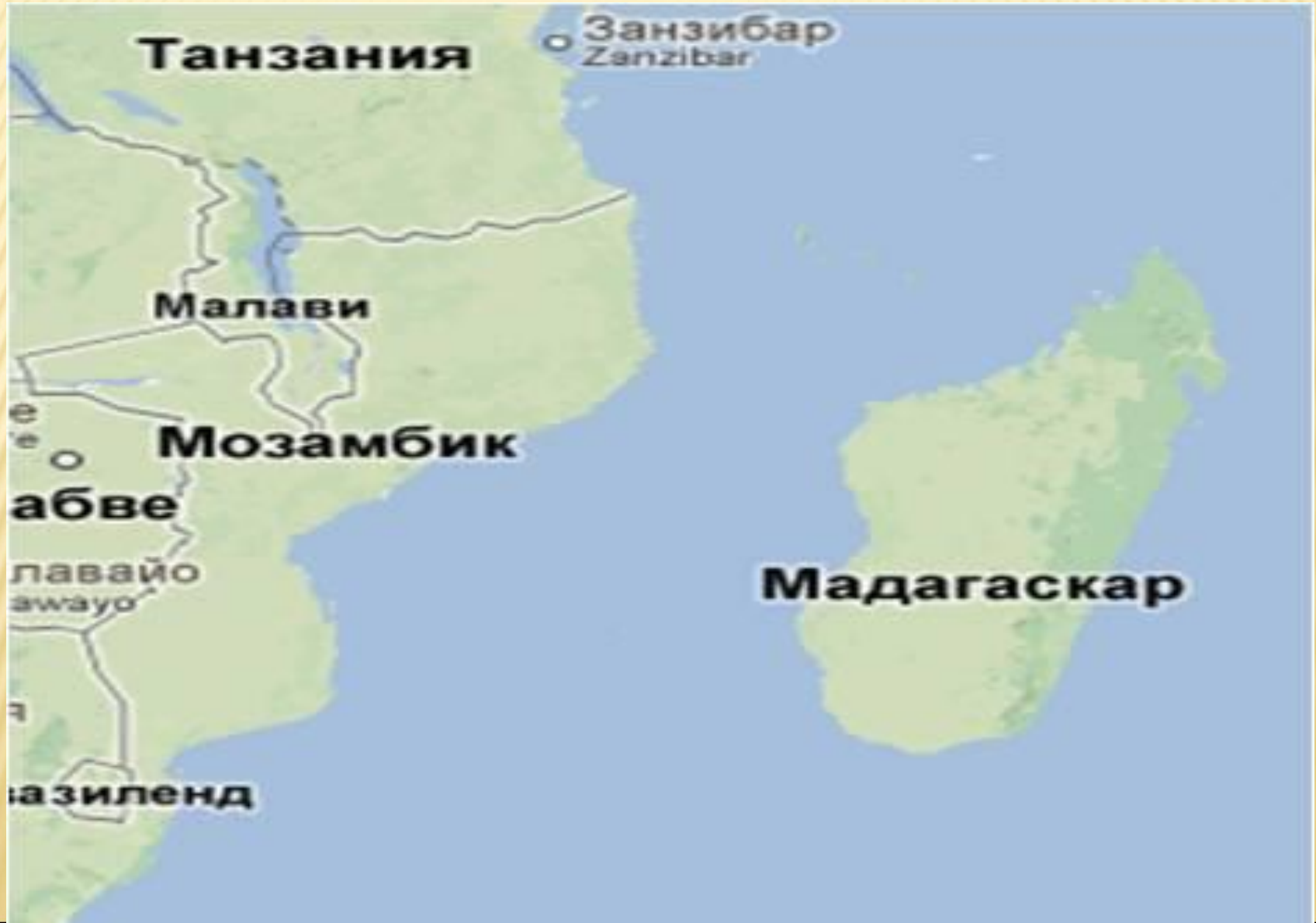
ОСТРІВ МАДАГАСКАР

ОСТРІВ МАДАГАСКАР

МОЗАМБІЦЬКА ПРОТОКА

КАНАРСЬКІ ОСТРОВИ

КАНАРСЬКІ ОСТРОВИ

ПІВОСТРІВ СОМАЛІ

ДАВІД ЛІВІНГСТОН

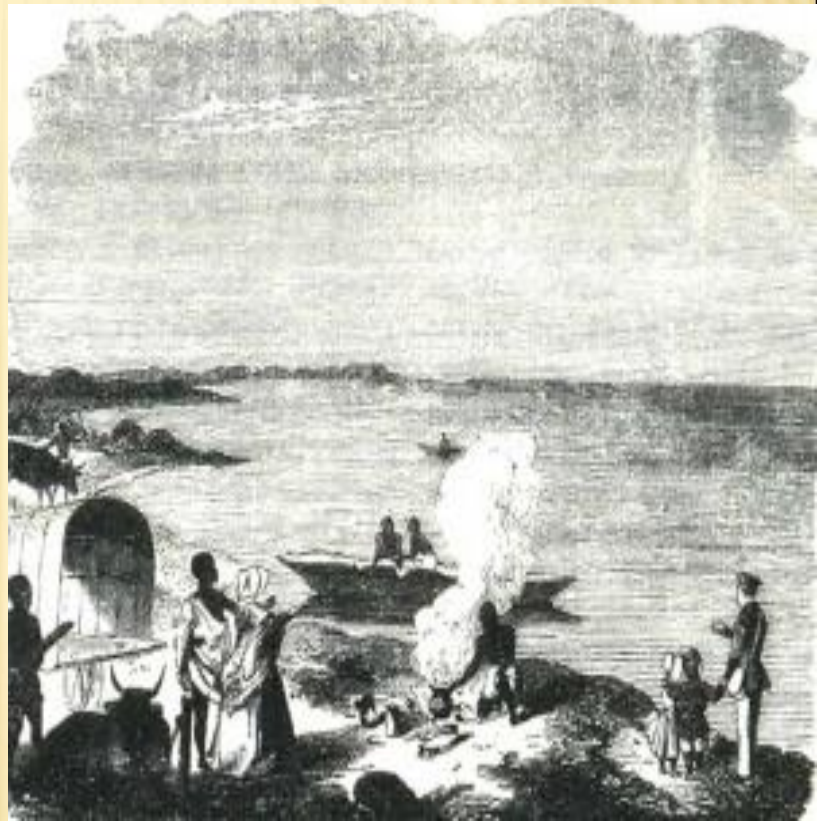
1813-1873

Найбільш відомим дослідником Африки є Давід Лівінгстон. Він відправився в Африку з місіонерською метою - звертати в християнство аборигенів, але головною справою його життя стало вивчення континенту і боротьба з работоргівлею. Давід Лівінгстон народився в 1813 році. Батьківщиною мандрівника є маленьке містечко Блентайр недалеко від Глазго. Вже в десятирічному віці Давід, працюючи на ткацькій фабриці, допомагав батькам годувати сім'ю, в якій було п'ятеро дітей. У вечірній школі, в яку він ходив після роботи, відзначили хороші здібності хлопчика і допомогли йому поступити до коледжу. Релігійні традиції сім'ї багато в чому вплинули на світогляд Давіда і визначили його долю.

ПЕРШІ ВІДКРИТТЯ

Африка була погано вивчена. Про безжиттєві пустелі і непрохідні джунглі Центральної і Південної Африки ходили моторошні легенди. Саме сюди було направлено Давіда Лівінгстона для пошуку місця, придатного для заснування християнської місії. У 1841 році Лівінгстон прибув до Курумман, британської місії на півдні Африки. Подорож була важкою і небезпечною. У Колобенге, де мешкало плем'я баквена, місіонер звернув його вождя в християнство. У 1849 році Лівінгстон і мисливець Вільям Освелл вирушили через пустелю Калахарі до озера Нгамі. Вони стали першими європейцями, які досягли цього озера. Нагорода Королівського географічного товариства надихнула Лівінгстона на новий похід. Незабаром він організував власну експедицію, в якій брала участь його вагітна дружина і маленькі діти.

«TERRA INCOGNITA»

У 1851 році відбувся новий похід, в якому знову брала участь сім'я Лівінгстон і Освелл. Цього разу їм вдалося проникнути ще далі - до річок Квандо і Замбезі. За цією територією починалася «терра інкогніта». Лівінгстон склав прекрасні карти, описав клімат і специфіку цієї місцевості, тим самим «відкривши» її для світу.

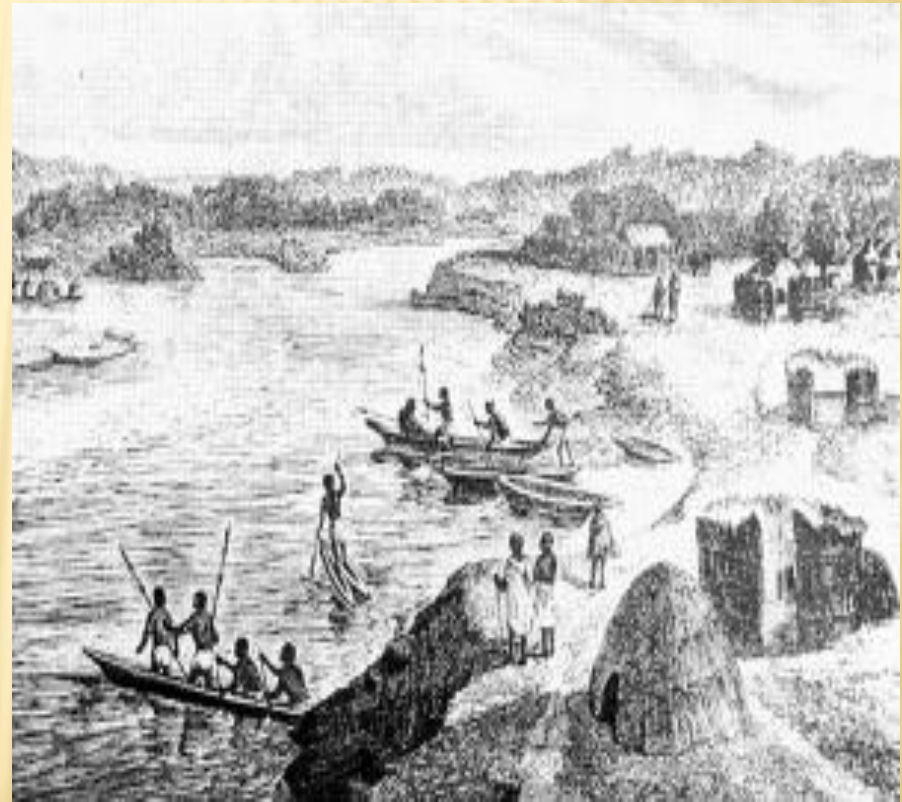
ВОДОСПАД ВІКТОРІЯ

Вчений був заінтригований явищем, яке африканці називали «Гримлячий дим». Водоспад, названий Лівінгстоном Вікторія на честь британської королеви, це вражаюче видовище: величезні маси води падають у вузьку щілину в базальтових породах. Розбиваючись на міриади бризок, вони утворюють густі білі хмари, підсвічені райдугами і видають неймовірний гуркіт.

ПОДОРОЖ ПО ЗАМБЕЗІ

У 1856 році Лівінгстон повернувся до Лондона. Англія зустріла його як національного героя. Вийшовши з товариства, він отримав посаду британського консула в Келімане. Були виділені кошти на нову експедицію по Замбезі. Але шестирічна подорож принесла Лівінгстону суцільні розчарування, а уряд припинив дорогий проект. На приватні кошти Лівінгстон організував нову експедицію з метою дослідити витoki Нілу і Конго і озеро Ньяса. Лівінгстона супроводжували 60 африканців, і до кінця життя він лише одного разу зустрівся з білою людиною. Це відбулося в 1871 році.

ЗНАЧЕННЯ ВІДКРИТТІВ

- Лівінгстон присвятив Африці більшу частину свого життя, пройшовши переважно пішки понад 50 тис. км. Він був першим, хто рішуче виступив на захист темношкірого населення Африки. Африканці дуже любили і шанували Лівінгстона, проте його життя трагедія виражена в тому, що відкриття великого дослідника були використані жадібними британськими колонізаторами типу Сесила Родса, які намагалися підкорити Британській колоніальній імперії території від Єгипту до Південної Африки. Однак цей факт тільки підсилює велич Лівінгстона серед інших дослідників континенту. На честь Давіда Лівінгстона названі міста Лівінгстонія в Малаві і Лівінгстон (Марамба) в Замбії, а також водоспади в нижній течії Конго і гори на північному-східному березі озера Ньяса.
 - 50 доларів 1988 р. - пам'ятна монета Островів Кука, присвячена Давіду Лівінгстону і Генрі Стенлі.

Інформація про інших дослідників Африки

ГЕНРІ СТЕНЛІ

(1841–1904)

Генрі Стенлі в 1874 році займався вивченням найбільшого озера Африки Вікторія. Він відкрив масив Рувензорі з вершинами, вкритими вічними снігами. Його ім'ям названий водоспад на річці Конго і інші географічні об'єкти. Починаючи з кінця 1880 року, почалась боротьба між державами, пов'язана з відкриттям на території Африки родовищ золота і алмазів. Експлуатувалося місцеве населення, яке використовувалося як робоча сила. Територія Африки стала залежною від таких держав, як Англія, Франція, Італія, Португалія, Іспанія.

ВИВЧЕННЯМ АФРИКИ ЗАЙМАЛИСЯ:

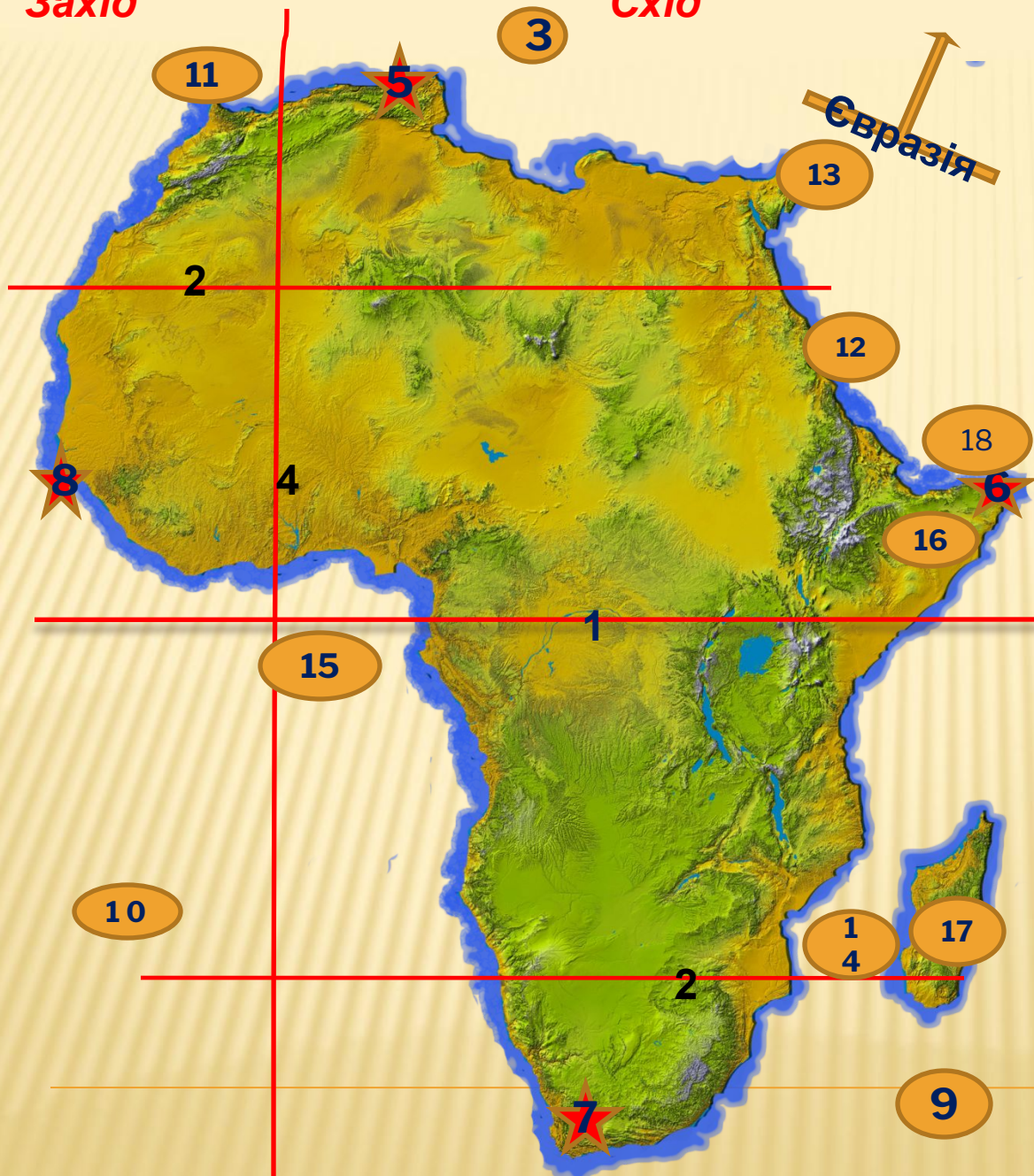
Єгор Ковалевський, Василь Юнкер і академік
Микола Вавілов.

У 1926 році Вавілов вивчав райони
стародавнього землеробства в Алжирі,
Марокко, Тунісі, Єгипті, Сомалі, Ефіопії. Під час
своєї подорожі він зібрав понад шість тисяч
зразків культурних рослин, серед них 250
видів пшениці.

Сучасні дослідження на материку пов'язані з
вивченням геоморфології, тектонічної будови
Великих Африканських розломів.

Захід

Схід

1. Екватор

2. Тропіки

3. Середземне море

4. 0-ий меридіан

5. Мис Рас-Енгела

6. Мис Рас-Гафун

7. Мис Агульяс

8. Мис Альмаді

9. Індійський океан

10. Атлантичний океан

11. Гібралтарська протока

12. Червоне море

13. Суецький перешийок

14. Мозамбіцька протока

16. п-ів Сомалі

17. о-в Мадагаскар

18. Баб-ель-Мандебська протока

19. Сусідній материк

ІНДИВІДУАЛЬНА КАРТКА

Вставте пропущені слова.

1. Африку посередині перетинає _____ і тому вона знаходиться у _____ півкулях.
2. Початковий меридіан перетинає материк в _____ частині, тому Африка розташована в _____ та _____ півкулях, більша частина в _____ півкулі.
3. Африка – це найспекотніший материк, тому що він лежить між двома _____.
4. Африку омиває _____ океани. Індійський зі сходу, а _____ із заходу.
5. Африка віддалена від усіх материків крім _____.
6. Берегова лінія материка не дуже зрізана, біля Африки на заході утворилась велика _____ затока, а на сході – острів _____, який віддалений від материка _____ протокою.